

Pod kočičími hlavami - Kudláč Antonín K. K., Jireš Ondřej (eds.)

Jan Regis Havliš - 14.2.2008

Čtenáři se touto knihou dostávají do rukou první sbírka povídek českých autorů se zaměřením na tzv. městskou fantasy (urban fantasy). Tato kniha je pozoruhodná v mnoha ohledech.

Začněme grafickou úpravou. Už když mi před delší dobou Ondra Jireš ukazoval titulní stranu, zaujala mne, ale něco se mi na ní nezdálo. Když jsem na ni nedávno podíval znovu, musím uznat, že je poutavá a na poměry české fantasy neobvykle dobrá. Zkosený pohled do ulice, skvělé detaily pochmurných domů, kryjících se ve vlastním stínu, lhostejné lidské postavy (obrácené k nám zády), dynamická postava ve středu, vybíhající proti pozorovateli, a od ní vzcházející světlo. A pak mi došlo, že tím rušivým elementem je pro mě právě ústřední postava, tedy spíš její konkrétní podoba, příliš snadno interpretovatelná, s prvoplánovým mečem, beze stopy nějakého tajemna. Navíc, jsa obšancován nápisy shora i zdola, obraz nemá příliš prostoru zaujmout.

Ilustrace vnitřní jsou naopak skvělé, emotivní koláže/fotomontáže, dokreslující atmosféru příběhů. Nostalgicky se jednomu do očí dere slza, neb takto před desítkami let vypadaly SF knihy celkem běžně. Dnes jde o unikum a posouvá tím tuto sbírku mezi formálně nejlépe udělané SF knihy posledních dvou desetiletí.

Kdybych měl upřímně, jako čtenář, hodnotit příběhy v knize obsažené, omezím se na: nelíbí, líbí, líbí, nelíbí, líbí, líbí, líbí, nelíbí, líbí, líbí, nelíbí, nelíbí, líbí. Učiniv toto prohlášení, volám na sluhu s lavórem a ručníkem, abych si omyl ruce. Vše ostatní, co bude následovat, jsou jen kvazi-objektivní pokusy osvětlit, proč zrovna líbí a proč ne.

O **předmluvu** se postaral **Leonard Medek**, který po působivém uvedení fenoménu města se pokusil o jeho sociokulturní a literárně-vědecký rozbor. Tyto jsou již méně působivé. Oběmu je vlastní povrchnost, autor opomíjí fakta (první města nevznikla v Mezopotámii, Çatal Hüyük a Jericho byla založena o pár tisíc let dříve než první města sumerská; dále autor vynechává nemálo autorů městské fantastické literatury, mezi nimi i takové jako Jakub Arbes, Daniela Hodrová či Václav Cibula) a z těch, která uvádí, vyvozuje podivné závěry (např. postuluje čtyřicetiletou absenci literatury tohoto žánru, zastoupeného např. Janem Hlavičkou nebo Ladislavem Kubicem). Bývaly časy, kdy předmluvy a doslovy byly seriózními zdroji informací o daném tématu. Škoda, že zde tomu tak není.

Pavel Renčín – Ukolébavka pro město krys. Povídka má pozoruhodný námět, boj mezi městem a přírodou, působivé metafory. Samotný příběh i jeho podání je už horší; podivný, ale podivný jaksí nezáměrně. K tomu nekonceptně neučesaný jazyk, který je spíš kostrbatý než syrový, např. *...navštívila nás její spirituální esence.* (str. 33).

Lucie Lukačovičová – Bůžek a stín. Skvělá povídka, dobře napsaná, táhne k pointě, s představivostí vykreslené neobvyklé akční scény se skákací hrou. A emotivní pointa, která má sílu koňského kopnutí.

Alexandr Kazda – Můj dům, můj hrad. Velmi vyzrálá próza, námětem i zpracováním čerpající z českého prostředí i tradic české SF povídky. Živoucí město se vším všudy.

Miroslav Žamboch – Oběti a vrahové. Cudně prohlašuji, že autorův styl, náměty i zpracování příběhů jsou mi bytostně cizí. Nicméně jako plus hodnotím, že vůbec poprvé jsem se u M. Žambocha necítil podveden jen špatně napsanou „akčňárnou“ a, i přese všechny své výhrady, jsem našel v příběhu přesah, něco, čím zasahuje mimo chvilkové pobavení a zabíjení volného času konzumentů textů.

Františka Vrbenská – Hra na tiché léto. Chytlavý název uvádí přízračný příběh, sice s předvídatelnou pointou, ale napsaný dobře, citlivě a realisticky, se smyslem pro mýtično a koloběh bytí. Realie příběhu mohou být mladým už neznámé, ale ti starší, kteří se kdy podívali do chudších zemí sovětského bloku, vědět budou. Zmar, prázdnota, marný boj proti neutuchajícímu rozkladu, který zdánlivě přišel z ničeho nic.

Filip Gotfrid – Druhá protisměrná. Další z velmi zajímavých příběhů této sbírky. Atmosférou i obsahem navazuje na předrevoluční tvorbu, Praha nová a magická, Praha tramvajových zastávek, kolejí a dep. Pouť lze podniknout i vsedě na plastové sedačky za zvuku řídicových hlášení o stanicích. Vědět kam jedu vůbec nemusí znamenat znalost povahy toho místa.

Petra Neomillnerová – Všude je voda. Výborná šamanská povídka z našeho současného světa. Na pozadí osobních bitev se vede odvěký boj mezi jin a jang, opačnými konci možného přístupu ke světu a k životu vůbec.

Jiří W. Procházka – Ostří času. Tato povídka se mi jeví jako jasná antiteze k povídce následující. Víc k tomu není co říct.

Michal Špaček – Bitva o Anděl. Takhle jsem se nad povídkou českého autora už dlouho upřímně nezasmlál. Skvěle gradovaná zběsilá jízda s postavami, které si není možné neoblíbit, byť stojí v příběhu na sobě opačných pólech. Bezelstnost, s jakou jsou čtenáři servírovány jedna šílenost za druhou, bere dech, nezbyvá než se nechat doslova vláčet bizarní realitou Špačkovy Prahy. Povídka je o to zajímavější, že ukazuje, jak komicky mohou vypadat klasické „oddechovky“; tam, kde M. Špaček využívá nadsázku, tam to jejich autoři zhusta myslí vážně.

Martin Kolář – Muž bez medových koláčků. Úžasná, působivá mikropovídka, vykreslující náladu tak silně, že cítíte závan větru ve zježených chloupkách na hřbetu ruky. Spojení starého mýtického motivu přechodu mezi životem a smrtí s realitou pochybných podloubí městské periferie je natolik přesvědčivé, že podobné představě jeden těžko odolá, až do takových míst sám zase dostane.

Jaroslav Mostecký – Sto patnáct a čtvrt dne. Námětem tohoto příběhu je zajímavá varianta na pronikání světů, pronikání cizích elementů, neslučitelných jako oheň a voda. Požitek z takové představy mi silně narušilo autorské zpracování. Příběh hrká jak špatně udělaný váleček ve flašinetu, z textu trčí snaha upoutat aluzemi bez hlubšího významu (máme tu Thingola a Valinor) a děsivý happy-end, děsivý, ó tak děsivý, že by jeden nevěřil vlastním očím, že tohle si ještě dnes autor troufne předložit čtenáři. Zkrátka úplně zahozený nápad.

Jakub D. Kočí – Kdo tancoval s povětrnou vílou. Bizarní příběh, který má přitažlivou náladu i vyústění, ale zpracování ho ochuzuje o třetí rozměr. Takto zůstává plochý, málo uvěřitelný, násilně tažený, jak se ho autor snažil natáhnout na své ševcovské kopyto. Celkový dojem je špatný.

David Bimka – Ta, která chodí třikrát. Třetí silně mýtický příběh spojuje město s kulturou před-městskou, kulturu kamenné strnulosti s cyklickou proměnlivostí půdy a vegetace. Silná stylizace, báj kombinovaná s horečnatou vizí, tvoří ojedinělý text, který si určitě zaslouží pozornost.

Město skutečně hraje ve výše zmíněných povídkách významné role, čímž byl záměr uspořadatelů sbírky naplněn. Míra těchto rolí je v různém rozpětí, od nezaměnitelné a autentické kulisy až po roli hlavní, roli živé bytosti, podstaty i tvůrce příběhu. S nemalým osobním uspokojením shledávám, že tato sbírka vyvrací v současnosti často zdůrazňované zjednodušující představy o žánrovosti či o funkci SF. To nejlepší v této knize je, a to nikoliv shodou okolností, obtížně zařaditelné do tzv. žánrové SF dle Neffa či Langerá. Dokonce většina povídek by se dala označit jako magický realizmus spíše než fantasy. Ale žánrové členění je více záležitostí orientační než funkční. Podstatné je, že většina povídek v této sbírce není určena k zabíjení času ve vlacích nebo k úniku prostřednictvím siláckých dobrodružství, mají poselství a přesah, autoři si v nich namnoze nepletou překotný děj s dobrým příběhem.

Jakožto zuřivý čtenář SF, a té české především, jsem se sbírkou velmi spokojen. Převažují zajímavé povídky s originálním zpracováním, českost tu není jen proklamativním atributem, ale skutečně vězí hluboko uvnitř vláken příběhů. Navíc, spolu s kvalitním fyzickým provedením knihy, stane se tato docela určitě hodnotným sousedem mých oblíbených povídkových sbírek.

Za četné připomínky děkuji Sarken Banumelar.

Převzato z [Interkomu](#).

Tento článek byl převzat dne 18.2.2008 14:18:56 z Internetového magazínu Fantasy Planet
